

Mindezek ellenére igazi művész írta meg Szent István országépítését. A regény ereje nem abban van ugyan, ami elejétől végig megvalósul benne, hanem abban, ami háttérbe szorul. A krónikás történelmi megoldásban megélik az alakok a maguk történelmi szerepüket, de az igazi epikus nagyméretű emberábrázolását hiába várjuk tőle. Néhány jelenetben, egy-egy háttérbeszorult oldalon azonban, ki tud bontakozni Kós Károly művésze, aki nem epikailag, hanem hangulatérettető stílussal nagyszerűen érzékeltet. A regény főalakjában inkább tudjuk, mint érezzük a problémás nagy emberóriást, de pár mellékalak, néhány epizódikus jelenet, egy-két vonással, balladás megkonstruálásban is él és élményünk marad. Kós Károly tud levegőt teremteni. Az *országépítő* elolvasása után valami sajátos íz marad bennünk, a magyar XI. század légkörét érezzük. Ilyen atmoszféra teremtésére csak komoly művész képes.

Kifogásaink — ha lehet ilyen szétválasztással élni — nem is az írónak, hanem a választott műformának szólnak, amely megakadályozta Kós Károlyt abban, hogy elejétől végig igazi művészetét adja. *Tolnai Gábor.*

Magyar költő magyarul. Janus Pannonius. *Fógel József egyetemi tanár előszavával.* Berczely A. Károly fordításai. N. Kontuly Béla rajzaival. Prometheus kiadás. Szeged.

Fógel József, a kitűnő humanista-búvár, Korvin-kódex felfedező, szinte gyermekkora óta foglalkozik a humanista-költőkkel, köztük a legnagyobb szeretettel Janus Pannoniusszal. Munkáiban, melyek közül kettő akadémiai pályadíjat nyert, lépten-nyomon előfordul a magyar humanista költővezér neve, valamely kulturális kapcsolat révén. Ez a lelkese-dés megokolt. Igaz, nincsen egyetlen valóban nagy magyar humanista-

költőnk sem, maga Janus Pannonius is inkább verselő művész-búvész volt, aki inkább széplelkéért, rögtönző tehetségéért («bármely tételről ezer verssort is fennakadás nélkül azonnal tudott írni»), pompás technikájáért nevezetes, mintsem benső értékekért, a szellem mélységeiért, melyek jórészt hiányzottak egyéniségéből. S mégis: e kor, a klasszikus ókor művészetének és műveltségének «visszefénye» magával ragad, elbájol, mert van benne valami örökké lelkesítő: a szellem fennköltése, anyagiatlan elvonatkozottsága, az élet szépségének l'art pour l'art élvezése. Hegedűs István fordítása ma már jórészt elavult, Janus Pannonius frisebb nyelvet érdemel s ezáltal valóban hozzá közelálló poeta szólaltatja meg, a szegedi fiatal költő, Berczely A. Károly. Megvalljuk, így sem érezzük nagynak Janus Pannoniust, mint ahogy eredetiben sem az: de ami kedvesség e félezeréves poétában megvolt, az mind kiszáll s lelkünkig jut a tehetséges fordító művészetén keresztül. Néhány epigrammja s a Jacobus Antonius Marcellushoz, meg a Guarinushoz intézett panegyricus ma is nekünk való olvasmány s már ezért a néhány darabért is irodalmi esemény a szegedi kiadás. A könyvet N. Kontuly Béla ötletes rajzai ékesítik, s Fógel József magvas tanulmánya indítja el körútjára, mely megérdemli, hogy minél nagyobb-méretű legyen. *Szalmári.*

Gyakorlati szociálpolitika. — Pécs sz. kir. város szociálpolitikai beszámolója. — Irta: Dr. Esztergár Lajos, Pécs sz. kir. város tanácsnoka. — Kultúra könyvnyomdai műintézet, Pécs, 1933.

Csonka országunk városai későn fejlődtek ki s kevés eredeti, megkülönböztető vonást őriznek külső képükön s még inkább szellemi alkatukban. Jogos volt a várakozás: először

egyetemi városaink, a művelődés új tűzhelyei körül fog ebben a tekintetben változás bekövetkezni. Ebben a várakozásunkban nem is csalódtunk. Elég, ha rámutatunk arra, hogy egyetemi városaink máris hordoznak szellemi alkatukban új vonásokat. Szeged egyetemi ifjúsága indította meg a falukutató agrár-settlement-mozgalmat. Pécs gyakorlati példát — s legutóbb egyetemén elméleti oktatást is — ad a szociális politika korszerű követelményeiről.

A szociális érzés és cselekvés kialakítása három fokozaton halad keresztül. Erre kell nevelni először az egyént, aztán a kisebb társadalmi közösségeket, pl. egy-egy város társadalmát, végül az államot. Szembeötlő, hogy a valóságban fordított irányú a fejlődés: először bontakozik ki a szociális állam, azután szervezik meg szociális intézményeiket a városok, de még mindig igen messze vagyunk attól, hogy társadalmunk egyéneit is erős közösségi érzés hassa át. Ez érthető is. A szellemi individualizmus és a gazdasági liberalizmus bástyái és falai még elzárják az egyént a társadalomtól.

Esztergár Lajos dr. érdeme, hogy a korszerű fejlődést Pécs város szociálpolitikájának mintaszerű megszervezésével előmozdította. Hatalmas beszámolója más városok vezetőinek figyelmére feltétlenül számot tarthat, de haszonnal forgathatja minden művelt ember, aki szociális kérdésekben rövid elméleti s alapos gyakorlati tájékoztatást óhajt.

A könyv bevezető tanulmánya, a szociálpolitika eredetéről, fejlődéséről, széleskörű történeti, közgazdasági és szociológiai tájékozottságra és meglepően modern szemléleti módra vall. Vajha a magyar közigazgatás minden vezető-embere ily alapos elméleti készültséggel s ily friss, időszzerű elvi fegyverzetben állana hivatalosa őrhelyén!

A további fejezetek célszerű csoportosításban közlik, mit tett Pécs városa az anya- és csecsemővédelem, napközi otthonok felállítása, az óvodás és iskolás gyermekek gondozása, a középiskolás ifjak szociális nevelése, a munkanélküli munkásifjúság, a felnőtt munkanélküliek és a szellemi szükségmunkások foglalkoztatása és egészségügyi gondozása, végül a koldusügy rendezése terén. Az egyes fejezetek gondos mérlegeléssel állapítják meg a segélyezés indokát, mértékét és legcélszerűbb módját. Statisztikai táblázatokkal, grafikonokkal és fényképekkel mutatják be az elért eredményeket. Igen tanulságos a szociális munka példásan kiépített szervezetét ismertető fejezet. Ennek a szervezetnek a pillérei: a központi és kerületi irodák, az adminisztrációra és környezet tanulmányra kiképzett szociális szervezők, a gondos nyilvántartás, mozgékony munkaközvetítés, a vándorszállás, a központi konyha és a háziipari foglalkoztató.

Nincs helyünk arra, hogy az egyes fejezetek sok érdekes részletét ismertessük, de mégis külön említést érdemel a Szociális Szervezők példásan megszervezett tanfolyama, amelyet ötven diplomás fiatal ember hallgatott. Ez a tanfolyam megmutatta, hogy mit kell tennünk diplomás munkanélküli ifjúságunknak a nemzeti munkába való bekapcsolása érdekében úgy, hogy ez az ifjúság a jövő tökéletesebb társadalmának kovásza legyen.

Mérey Ferenc.

Szitnyai Zoltán: Öt testvér. Athenaeum, 1933.

Mély és szelíd érzés története ez a regény: egy tékozló fiú vezekel benne a fiúi szeretet kinem-mondott vallomásaért, mellyel halott anyjának tartozott. Ez a szólam fut végig hol erősödve, hol meg elhalkulva a mesén. A többi úgyszólván csak kísé-